

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ölçülmesi: Lise Öğrencileri Örneği

Önder Dilek ^a

ÖZET

Amaç – Bu çalışma lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte eğitim görülen okul ve demografik özelliklere göre finansal okuryazarlık düzeylerindeki farklılaşmanın belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Tasarım/veri/metodoloji – Rize il merkezinde Sayısal, sözel ve mesleki eğitim veren 3 lisedeki 390 öğrenciye anket uygulanmıştır. Ankette finansal tutumu, finansal davranışı, finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye yönelik sorular ile demografik özellikleri tespit etmeye yönelik toplam 40 soru yer almaktadır.

Bulgular – Çalışma sonucunda öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sayısal eğitim veren lisenin öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu, öğrencilerin yaşı yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin arttığı ve üst sınıftaki öğrencilerin alt sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özgünlük/değer – Bu çalışma geleceğin ekonomik aktörleri olan lise öğrencilerine yönelik yapılmasından dolayı önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Lise Öğrencileri, Finansal Davranış, Finansal Tutum.

Measuring Financial Literacy Level: High School Students Example

ABSTRACT

Purpose – This study was conducted to determine the financial literacy levels of high school students. In addition, it is aimed to determine the variation in financial literacy levels according to the school attended and demographic characteristics.

Design/data/methodology – A survey was applied to 390 students in 3 high schools providing numerical education, verbal education and vocational education in the city center of Rize. The survey includes a total of 40 questions to measure financial attitude, questions to measure financial behavior, questions to measure financial literacy level and demographic characteristics.

Findings – As a result of the study, it was determined that the general financial literacy levels of the students were at a medium level. It has been determined that the financial literacy levels of students of high schools that provide digital education are higher than others. It was concluded that male students' financial literacy levels are higher than female students, financial literacy levels increase as the age of students increases, and upper class students have higher financial literacy levels than lower class students.

Originality/value – This study is important because it was conducted for high school students, who are the economic actors of the future.

Keywords: Financial Literacy, High School Students, Financial Behavior, Financial Attitudes.

1. Giriş

Finansal okuryazarlık ve erişim derneğinin tanımına göre finansal okuryazarlık, bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını akılcıca değerlendirip, bütçelerini doğru yönetebilme yetkinliğine sahip olmasıdır (FODER, 2023). Başka bir tanıma göre finansal okuryazarlık, bireylerin paralarını yönetirken bilinçli değerlendirmeler yapabilmeleri için etkili kararlar alabilme yeteneğidir (Noctor vd., 1992, s. 21). Opletalova (2015)'a göre finansal okuryazar olan bir birey; kendi ekonomik imkânları hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı, aile bütçesini takip edip yönetebilmeli, en az 30 günlük harcama planı yapabilmeli ve öngörülemeyen gelir kayıplarına hazırlıklı olabilmelidir. Finansal okuryazarlık bilgisinin yetersizliği ve bunun farkında olunmaması hem gelişmiş ülkelerin hem de gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunları arasındadır (Kılıç vd., 2015, s. 131).

Türkiye'nin genç nüfus oranı Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin genç nüfus oranlarından daha yüksektir. Avrupa'da genç nüfus oranı ortalama %10,4 iken Türkiye'nin 15-24 yaş aralığındaki genç nüfus oranı %15,2'dir. Bu oran içerisinde %29,7'si 15-17 yaş grubunda ve %19,1'i ise 18-19 yaş grubundadır (TUİK, 2023). Bu yoğun genç nüfusun finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesi, gelecekte hem bireylerin hem de toplumun refah seviyesinin yükselmesinde olumlu katkılar sağlayacaktır. Diğer taraftan yanlış ve hatalı finansal kararlar tüketicilerin finansal sistemden uzaklaşmalarına neden olmakta ve bunun sonucunda finansal sistemde daralma, reel sektörde olumsuzluklar, ekonomik büyüme de azalma gibi bazı olumsuzluklara sebep olabilmektedir (Tüfekçi ve Dilek, 2022, s. 100). Bu hatalı finansal kararlar toplumsal düzeni de olumsuz etkilemekte boşanma ve intihar gibi sosyal sorunlara yol açmaktadır (Güvenç, 2017, s. 937).

Her geçen gün karmaşık hale gelen finans dünyası ile karşı karşıya olan gençlerin finansal bilgi düzeylerinin yetersiz kalması bireyleri finansal kararlar alırken zora düşürmekte ve ayrıca finansal okuryazarlık konusunda yetkililerin endişelerinin artmasına yol açmaktadır (Kılıç vd., 2015, s. 130). Hiç şüphesiz günümüzün gençleri gelecek yıllardaki ekonomik karar vericilerdir. Bu açıdan bakıldığında lise öğrencilerinin kendi gelirlerini etkin ve verimli yönetebilmeleri önem arz etmektedir. Bu etkinliğin sağlanabilmesi için de finansal okuryazarlık düzeyinin yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Lise düzeyindeki öğrencilerin büyük çoğunluğu ebeveynlerinin gelirlerine bağımlıdır. Bu durum gençlerin gerek gelir elde etme gerekse harcama ve yatırım açısından büyük finansal kararlar alma zorunluluklarını ortadan kaldırmaktadır. Genç bir birey için cebindeki parayı nasıl harcayacağını yanında temel düzeyde gelir, tasarruf ve yatırım bilincinin oluşması ileride doğru finansal alışkanlıklar edinmesine olumlu yansıyacaktır. Toplumdaki bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin artması sermaye birikimini artırarak yeni üretim ve istihdam olanaklarını sağlayacaktır (Güvenç, 2017, s. 937).

Bu çalışma Rize il merkezinde 3 farklı türde eğitim alan lise öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin gelişimini sağlayacak finansal eğitim programlarının düzenlenmesinden önce bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi gerekmektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015, s. 586). Bu açıdan geleceğin finansal aktörleri olan günümüz gençlerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti önem arz etmektedir. Sonuçlar ile alana ilgi duyan araştırmacılara kaynak sağlanması ve politika yapıcılara

öngörüde bulunacak verilerin sağlanması hedeflenmektedir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünün ardından, ikinci bölümünde literatür taraması, üçüncü bölümde veri seti ve yöntem, dördüncü bölümde bulgular, son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. Literatür

Yapılan çalışmalarda Fidancı (2021) lise öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin ise orta seviyede olduğunu, Yücel ve Uysal (2021) devlet lisesine giden öğrencilerin özel lise öğrencilerine göre para yönetim davranışlarında daha başarılı olduğunu, Hayırsever ve Oğur (2019) öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin orta seviyede olduğunu, Timur (2018) öğrencilerinin finansal kavramlar hakkında bilgi seviyelerinin düşük olduğunu, Çinko ve diğerleri (2017) öğrencilerin genel finansal okuryazarlık seviyesinin yeterli seviyede olmadığını, Elmas ve Yılmaz (2016) öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Literatürde öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini inceleyen bazı çalışmalar tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1. Literatür Özeti

Yazar(lar)	Yıl	Örneklem	Analiz Yöntemi	Sonuç
Baysal ve Baysal	2023	275 anket	t-testi, ANOVA	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri yaş, kayıtlı oldukları program ve gelirlerine göre farklılık gösterdiği,
Yürük	2023	708 anket	t-testi, ANOVA	Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre finansal okuryazarlık düzeyleri daha fazla olduğu,
Ertaş ve Kavas	2023	508 anket	ANOVA, Regresyon Analizi	Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri demografik açıdan anlamlı farklılıklar göstermekte ve finansal okuryazarlık seviyesi orta düzeyde olduğu,
Köroğlu	2021	978 anket	Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U analizi	Öğrenciler para ve harcamayla ilgili hususlarda daha bilgili, finansal sistem, makro ekonomi, yatırım, tasarruf gibi konularda kafa karışıklığı yaşamakta olduğu,
Ünlüer	2021	25 anket	Nitel içerik analizi	Finansal okuryazarlık becerisine ilişkin yapılan etkinlikler öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini artırmakta olduğu,
Yılmaz ve Kaymakçı	2021	426 anket	Ki-kare	Harcamalarını düzenli olarak takip eden öğrencilerin takip etmeyenlerle göre finansal okuryazarlık bilinci yüksek olduğu,
Kaya ve Güneş	2019	433 anket	t-testi, ANOVA	Öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin %6,5 yüksek, %47,3 orta, %9 düşük seviye olduğu,

Tablo 1. Literatür Özeti (Devamı)

Yazar(lar)	Yıl	Örnekleme	Analiz Yöntemi	Sonuç
Contuk	2018	327 anket	Ki-kare	Öğrencilerin temel seviyede finans bilgisine sahip olduğu,
Başarı ve Sarıhan	2017	407 anket	t-testi, ANOVA	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi orta olduğu,
Dilek ve diğerleri	2016	428 anket	t-testi, ANOVA	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri orta ve yüksek olduğu,
Coşkun	2016	336 anket	Ki-kare	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri düşük olduğu,
Tuna ve Ulu	2016	236 anket	t testi, varyans analizi	Öğrencilerin cinsiyet, yaş ve sınıfları açısından finansal bilgi düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı olduğu,
Kılıç	2016	480 anket	t-testi, ANOVA	Öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri düşük olduğu,
Özdemir ve diğerleri	2015	221 anket	Ki-kare, ANOVA	Öğrencilerin okuryazarlık düzeyleri %55,5'i yüksek, %26,2'si orta olduğu,
Şantaş ve Demirgil	2015	704 anket	Ki-kare testi, ANOVA	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri orta olduğu,
Lantara ve Kartini	2015	348 anket	ANOVA, t-testi	İşletme ve Ekonomi öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri diğer öğrencilerle göre daha yüksek olduğu,
Er ve diğerleri	2014	824 anket	Ki-kare	Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi %31,7'si yüksek, %30,1'i orta olduğu,
Luksander ve diğerleri	2014	1743 anket	Regresyon analizi	Öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin orta düzeyde olduğu,
Sarıgül	2014	1127 anket	t-testi, ANOVA ve Lojistik regresyon	Öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin orta düzeyde olduğu,
Shambare, Rugimbana	2012	214 anket	Ki-kare	Öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin orta düzeyde olduğu,
Murphy	2005	277 anket	ANOVA ve lojistik regresyon	Öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu,
Beal ve Delpachitra	2003	789 anket	Lojistik regresyon	İşletme bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksek olduğu,
Chen ve Volpe	2002	924 anket	ANOVA ve lojistik regresyon	Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3. Veri Seti ve Yöntem

Çalışmanın anakütlesi, Rize ilinde sayısal, sözel ve mesleki eğitim veren üç farklı lisede eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Tablo 2'de bu liselerdeki öğrenci ve uygulanan anket sayıları gösterilmektedir. Anket uygulaması mümkün olduğunca anakütleye göre

oranlanarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Ankakütle ve Örneklem

Lise Türleri	Öğrenci Sayısı	%	Uygulanan Anket	%
Sayısal	414	27,5	110	28,2
Sözel	420	28	115	29,5
Mesleki	670	44,5	165	42,3
Toplam	1504	100	390	100

Kaynak: Okulların web sayfasındaki bilgilerden yazar tarafından oluşturulmuştur.

Aşağıdaki formül (Akbulut ve Yıldız, 2006, s. 8) yardımıyla çalışmanın anakütlesini temsilen uygulanacak anket sayısı minimum 307 olarak tespit edilmiş olup 390 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli etik izin 27.09.2023 tarih ve 2023/273 sayılı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan alınmış ve anketler 1-15 Ekim 2023 tarihlerinde online olarak uygulanmıştır.

$$n = \frac{NP(1-P)Z^2}{(N-1)d^2 + P(1-P)Z^2}$$

Uygulanan anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “finansal tutumu” ölçmeye yönelik 9 soru, ikinci bölümde “finansal davranışı” ölçmeye yönelik 12 soru yer almaktadır. Bu iki bölümün sorularında beşli likert ölçek (1: hiçbir zaman ... 5: her zaman) kullanılmıştır. Üçüncü bölümde “finansal okuryazarlık düzeyini” ölçmeye yönelik 9 soru ve son bölümde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin 10 soru olmak üzere ankette toplam 40 soru yer almaktadır. Ankette öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek için Gathergood (2012), Keown (2011), Sabri ve MacDonald (2010), Delaune vd. (2010) çalışmalarında kullanılan ölçeklerden yararlanılmıştır. Finansal okuryazarlık düzeyi belirlenirken doğru cevaplar toplam cevaplara oranlanarak başarı oranı tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık %70'nin üzerinde ise finansal okuryazarlık düzeyi yüksek, %50-%70 arasında ise finansal okuryazarlık düzeyi orta, %35-%50 arasında ise finansal okuryazarlık düzeyi düşük, %35'ten az ise finansal okuryazarlık düzeyi çok düşük olarak yorumlanmaktadır (Mandel, 2008).

4. Bulgular

Bu bölümde öncelikle demografik özelliklere ait frekans bilgileri ardından finansal okuryazarlık düzeylerine ait başarı oranları verilmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken		%		Değişken		%	
Cinsiyet	Kadın	190	48,7	Sınıf	9	145	37,2
	Erkek	200	51,3		10	83	21,3
Yaş	14	143	36,7	11	75	19,2	
	15	91	23,3	12	87	22,3	
	16	73	18,7	Aile Birey Sayısı	1-3	83	21,3
	17 ve üstü	83	21,3		4-6	279	71,5
	Okul	Sayısal	110	28,2	7 ve üstü	28	7,2
Sözel		115	29,5	KrediKartı Kullanma	Evet	184	47,2
Meslek		165	42,3		Hayır	206	52,8
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	161	41,3	Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	114	29,3
	Lise	109	27,9		Lise	145	37,2
	Lisans	76	19,5		Lisans	97	24,8
	Lisansüstü	44	11,3		Lisansüstü	34	8,7
Aile Geliri (Aylık)	12.500 TL ve altı	56	14,4	Harçlık (Aylık)	500 TL ve altı	82	21,0
	12.501-25.000 TL	87	22,3		501-1.000 TL	95	24,4
	25.001-32.500 TL	68	17,4		1.001-1.500TL	76	19,5
	32.501-45.000 TL	53	13,6		1.501-2.000TL	82	21,0
	45.001-57.500 TL	55	14,1		2.001 TL üstü	55	14,1
	57.501 TL üstü	71	18,2				

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin %48,7'si kadın, %51,3'ü erkektir. Yaş bakımından en yüksek oran %36,7 ile 14 yaşındaki öğrencilere Aitken sınıf bakımından ilk sırada %37,2 ile 9. Sınıflar gelmektedir. Öğrencinin anne eğitim düzeyinde ilk sırada %41,2 ile ilköğretim gelirken baba eğitim düzeyinde en yüksek oran %37,2 ile lise eğitim düzeyidir. Aile geliri incelendiğinde en yüksek oranın %22,3 ile 12.501-25.000 TL gelir düzeyinde olduğu, öğrencilerin harçlıkları incelendiğinde ise en yüksek oranın %24,4 ile 501-1.001 TL olduğu görülmektedir.

Tablo 4 öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik sorulara (değişkenlere) verilen cevapları göstermektedir. Finansal okuryazarlığı ölçmeye yönelik toplam 9 değişkene ilişkin doğru ve yanlış cevap verme oranları verilmiştir. Buna göre öğrencilerin genel olarak finansal okuryazarlık oranı %57,2 olarak bulunmuştur. Mandel (2008)'e göre bu sonuç finansal okuryazarlık düzeyinin "orta düzey" olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin doğru cevapları genel olarak değerlendirildiğinde; en yüksek oranda doğru cevap %87,9 ile "kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir" ifadesine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Finansal Okuryazarlık Düzeyini Ölçmeye Yönelik Soruların Oranları (Genel)

İfadeler	Cevap	f	%
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır.	Doğru	223	57,2
	Yanlış	167	42,8
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz?	Doğru	194	49,7
	Yanlış	196	50,3
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	Doğru	220	56,4
	Yanlış	170	43,6
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	Doğru	244	62,6
	Yanlış	146	37,4
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	Doğru	246	63,1
	Yanlış	144	36,9
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	Doğru	132	33,8
	Yanlış	258	66,2
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	Doğru	92	23,6
	Yanlış	298	76,4
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	Doğru	343	87,9
	Yanlış	47	12,1
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	Doğru	317	81,3
	Yanlış	73	18,7
Genel Başarı Oranı		57,2	

İkinci sırada %81,3 ile “Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür” ifadesi gelmektedir. En düşük oranda doğru cevap ise %23,6 ile “yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?” sorusuna verildiği, ikinci en düşük oranın ise %33,8 ile “Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?” sorusuna ait görülmektedir.

Tablo 5. Cinsiyet İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Cinsiyet	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıgımızda 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	Kadın	54,9	45,1
	Erkek	59,8	40,2
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıgımızda bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	Kadın	44,7	55,3
	Erkek	55,4	44,6
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	Kadın	52,9	47,1
	Erkek	60,3	39,7
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	Kadın	66,0	34,0
	Erkek	58,7	41,3
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	Kadın	60,2	39,8
	Erkek	66,3	33,7
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	Kadın	29,1	70,9
	Erkek	39,1	60,9
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	Kadın	19,4	80,6
	Erkek	28,3	71,7
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	Kadın	88,3	11,7
	Erkek	87,5	12,5
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	Kadın	82,5	17,5
	Erkek	79,9	20,1
Genel Başarı Oranı	Kadın	55,3	
	Erkek	59,4	

Tablo 5'te öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri cinsiyetlere göre değerlendirilmektedir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri %59,4 iken kadın öğrencilerin ise %55,3 olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin başarı oranının erkek öğrencilerden daha fazla olduğu ifadeler; “Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür”, “Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir” ve “ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?” ifadeleri iken diğer tüm ifadelerde erkek öğrencilerin başarı oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere en yüksek finansal okuryazarlık düzeyi %66,2 ile 17 ve üzeri yaşta öğrencilere aittir. Ardından sırasıyla %57 ile 16 yaş, %56 ile 14 yaş ve % 51,1 ile 15 yaşındaki öğrenciler gelmektedir. Düşük oranda da olsa “Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?” ifadesine en çok 14 yaşındaki öğrenciler doğru cevabı vermiştir. “Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür” ifadesine en yüksek oranda 15 yaşındaki öğrenciler doğru cevap vermiştir. 16 yaşındaki öğrencilerin tamamı “Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir” ifadesine doğru cevap verirken kalan 6 ifadenin tamamında en yüksek oran 17 ve üzeri yaşta öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Yaş İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

Değişken İfadeler	Yaş	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	14	49,0	51,0
	15	54,9	45,1
	16	56,2	43,8
	17+	74,7	25,3
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	14	55,2	44,8
	15	30,8	69,2
	16	50,7	49,3
	17+	60,2	39,8
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	14	60,1	39,9
	15	48,4	51,6
	16	42,5	57,5
	17+	71,1	28,9
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	14	55,2	44,8
	15	52,7	47,3
	16	76,7	23,3
	17 ve üstü	73,5	26,5
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	14	65,0	35,0
	15	54,9	45,1
	16	63,0	37,0
	17 ve üstü	68,7	31,3
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	14	46,9	53,1
	15	27,5	72,5
	16	12,3	87,7
	17 ve üstü	37,3	62,7
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	14	19,6	80,4
	15	11,0	89,0
	16	24,7	75,3
	17 ve üstü	43,4	56,6
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	14	79,0	21,0
	15	92,3	7,7
	16	100,0	0,0
	17 ve üstü	88,0	12,0
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	14	74,8	25,2
	15	88,0	12,0
	16	87,7	12,3
	17 ve üstü	79,5	20,5
Genel Başarı Oranı	14	56,0	
	15	51,1	
	16	57,0	
	17 ve üstü	66,2	

Tablo 7. Sınıf İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Sınıf	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıığımızda 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	9	48,3	51,7
	10	61,4	38,6
	11	48,0	52,0
	12	87,7	12,3
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıığımızda bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	9	48,3	51,7
	10	33,7	66,3
	11	50,7	49,3
	12	70,2	29,8
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	9	58,6	41,4
	10	39,8	60,2
	11	49,3	50,7
	12	86,0	14,0
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	9	56,6	43,4
	10	55,4	44,6
	11	73,3	26,7
	12	78,9	21,1
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	9	66,9	33,1
	10	56,6	43,4
	11	64,0	36,0
	12	68,4	31,6
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	9	40,7	59,3
	10	30,1	69,9
	11	17,3	82,7
	12	36,8	63,2
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	9	16,6	83,4
	10	20,5	79,5
	11	24,0	76,0
	12	45,6	54,4
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	9	77,9	22,1
	10	95,2	4,8
	11	97,3	2,7
	12	89,5	10,5
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	9	72,4	27,6
	10	94,0	6,0
	11	84,0	16,0
	12	77,2	22,8
Genel Başarı Oranı	9	54,0	
	10	54,1	
	11	56,4	
	12	71,1	

Tablo 7’de görüldüğü üzere en yüksek finansal okuryazarlık düzeyi %71,1 ile 12. sınıflara aittir. İkinci sırada %56,4 ile 11. sınıflar gelmektedir. 9 ve 10. sınıfların finansal okuryazarlık düzeyleri ise neredeyse aynı düzeyde olduğu görülmektedir. “Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?” ifadesinde en yüksek

başarı oranı 9. sınıflara ait olduğu saptanmıştır. “Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür” değişkenine en yüksek oranda 10. sınıfların ve “Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir” ifadesine ise en yüksek oranda 11. sınıfların doğru cevap verdiği tespit edilmiştir. Kalan tüm ifadelerdeki en yüksek başarı oranları 12. sınıflara ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Lise Türleri İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Lise Türleri	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığımızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	Sayısal	65,5	34,5
	Sözel	62,6	37,4
	Meslek	47,9	52,1
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	Sayısal	69,1	30,9
	Sözel	48,7	51,3
	Meslek	37,6	62,4
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	Sayısal	73,6	26,4
	Sözel	53,0	47,0
	Meslek	47,3	52,7
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	Sayısal	77,3	22,7
	Sözel	65,2	34,8
	Meslek	50,9	49,1
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	Sayısal	77,3	22,7
	Sözel	72,2	27,8
	Meslek	47,3	52,7
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	Sayısal	50,0	50,0
	Sözel	31,3	68,7
	Meslek	24,8	75,2
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	Sayısal	29,1	70,9
	Sözel	30,4	69,6
	Meslek	15,2	84,8
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	Sayısal	90,0	10,0
	Sözel	89,6	10,4
	Meslek	85,5	14,5
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	Sayısal	84,5	15,5
	Sözel	90,4	9,6
	Meslek	72,7	27,3
Genel Başarı Oranı	Sayısal	68,5	
	Sözel	60,3	
	Meslek	47,6	

Tablo 8’de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri Eğitim Görülen Lise Türü açısından gösterilmektedir. En yüksek seviye %68,5 ile sayısal bölümde eğitim gören öğrencilerine aittir. Ardından sırasıyla %60,3 ile sözel bölümde eğitim gören öğrenciler ve %47,6 ile meslek lisesi öğrencileri gelmektedir. “Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?” ile “Ürünlerin fiyatlarının

yükselmesi alım gücünü düşürür” ifadelerinden yüksek başarı oranı sözel bölümde eğitim gören öğrencilere aitken diğer tüm ifadelerde en yüksek başarı oranının sayısal bölümde eğitim gören öğrencilerde olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Anne Eğitim Durumu İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Eğitim	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	İlköğretim	50,0	50,0
	Lise	66,1	33,9
	Lisans	55,3	44,7
	Lisansüstü	63,6	36,4
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	İlköğretim	45,9	54,1
	Lise	53,2	46,8
	Lisans	50,0	50,0
	Lisansüstü	54,5	45,5
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	İlköğretim	50,7	49,3
	Lise	57,8	42,2
	Lisans	56,6	43,4
	Lisansüstü	70,5	29,5
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	İlköğretim	72,3	27,7
	Lise	47,7	52,3
	Lisans	67,1	32,9
	Lisansüstü	54,5	45,5
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	İlköğretim	58,8	41,2
	Lise	64,2	35,8
	Lisans	73,7	26,3
	Lisansüstü	70,5	29,5
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	İlköğretim	31,1	68,9
	Lise	33,0	67,0
	Lisans	39,5	60,5
	Lisansüstü	38,6	61,4
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	İlköğretim	20,9	79,1
	Lise	23,9	76,1
	Lisans	34,2	65,8
	Lisansüstü	18,2	81,8
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	İlköğretim	92,6	7,4
	Lise	92,7	7,3
	Lisans	90,8	9,2
	Lisansüstü	72,7	27,3
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	İlköğretim	86,5	13,5
	Lise	81,7	18,3
	Lisans	84,2	15,8
	Lisansüstü	65,9	34,1
Genel Başarı Oranı	İlköğretim	56,5	
	Lise	57,8	
	Lisans	61,2	
	Lisansüstü	56,5	

Tablo 9’da öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri anne eğitim durumu açısından değerlendirilmektedir. En yüksek oranın %61,2 ile anne eğitim durumu lisans olanlarda olduğu, diğer eğitim düzeylerini birbirine çok yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10. Baba Eğitim Durumu İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Eğitim	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	İlköğretim	44,2	55,8
	Lise	57,2	42,8
	Lisans	72,2	27,8
	Lisansüstü	52,9	47,1
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	İlköğretim	39,4	60,6
	Lise	53,1	46,9
	Lisans	60,8	39,2
	Lisansüstü	44,1	55,9
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	İlköğretim	53,8	46,2
	Lise	52,4	47,6
	Lisans	63,9	36,1
	Lisansüstü	64,7	35,3
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	İlköğretim	66,3	33,7
	Lise	55,9	44,1
	Lisans	76,3	23,7
	Lisansüstü	41,2	58,8
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	İlköğretim	63,5	36,5
	Lise	57,9	42,1
	Lisans	74,2	25,8
	Lisansüstü	64,7	35,3
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	İlköğretim	36,5	63,5
	Lise	28,3	71,7
	Lisans	41,2	58,8
	Lisansüstü	32,4	67,6
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	İlköğretim	26,0	74,0
	Lise	15,2	84,8
	Lisans	36,1	63,9
	Lisansüstü	23,5	76,5
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	İlköğretim	89,4	10,6
	Lise	94,5	5,5
	Lisans	90,7	9,3
	Lisansüstü	67,6	32,4
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	İlköğretim	86,5	13,5
	Lise	84,8	15,2
	Lisans	71,1	28,9
	Lisansüstü	91,2	8,8
Genel Başarı Oranı	İlköğretim	56,1	
	Lise	55,4	
	Lisans	65,1	
	Lisansüstü	53,5	

Tablo 10'da öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri baba eğitim durumu açısından değerlendirilmektedir. Tıpkı anne eğitim durumunda olduğu gibi burada da en yüksek oranın %65,1 ile lisans mezunlarında olduğu, diğer eğitim düzeylerini birbirine çok yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11. Ailedeki Birey Sayısı İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

Değişken	Aile Birey Sayısı	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	1-3	63,9	36,1
	4-6	58,1	41,9
	7 ve üstü	28,6	71,4
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	1-3	48,2	51,8
	4-6	54,1	45,9
	7 ve üstü	10,7	89,3
"ABC" şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	1-3	59,0	41,0
	4-6	58,8	41,2
	7 ve üstü	25,0	75,0
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	1-3	55,2	44,8
	4-6	67,4	32,6
	7 ve üstü	57,1	42,9
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	1-3	61,4	38,6
	4-6	59,1	40,9
	7 ve üstü	67,9	32,1
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	1-3	37,3	62,7
	4-6	32,6	67,4
	7 ve üstü	35,7	64,3
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	1-3	33,7	66,3
	4-6	20,8	79,2
	7 ve üstü	21,4	78,6
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	1-3	83,1	16,9
	4-6	85,0	15,0
	7 ve üstü	71,4	28,6
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	1-3	81,5	19,5
	4-6	83,2	16,8
	7 ve üstü	67,9	32,1
Genel Başarı Oranı	1-3	58,1	
	4-6	57,6	
	7 ve üstü	42,8	

Tablo 11'de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ailedeki fert sayısı açısından gösterilmektedir. En yüksek oranın %58,1 ile 1-3 kişilik ailenin mensubu öğrencilerde olduğu, ardından sırasıyla %57,6 ile 4-6 kişilik aile mensuplarında ve %42,8 ile 7 ve üzeri olanlara olduğu görülmektedir. Ailedeki fert sayısı 7 ve üzeri olanların en yüksek oranda başarılı olduğu tek durum "Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?" ifadesidir.

Tablo 12. Aile Geliri İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

İfadeler	Aile Geliri	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydığımızda 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	25.000 TL ve altı	50,3	49,7
	25.001-45.000 TL	57,9	42,1
	45.001 TL ve üstü	64,3	35,7
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydığımızda bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz	25.000 TL ve altı	52,4	47,6
	25.001-45.000 TL	40,0	60,0
	45.001 TL ve üstü	57,9	42,1
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	25.000 TL ve altı	53,8	46,2
	25.001-45.000 TL	50,4	49,6
	45.001 TL ve üstü	65,1	34,9
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	25.000 TL ve altı	63,6	36,4
	25.001-45.000 TL	63,6	36,4
	45.001 TL ve üstü	60,3	39,7
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	25.000 TL ve altı	62,2	37,8
	25.001-45.000 TL	62,8	37,2
	45.001 TL ve üstü	64,3	35,7
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	25.000 TL ve altı	32,2	67,8
	25.001-45.000 TL	24,0	76,0
	45.001 TL ve üstü	45,2	54,8
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	25.000 TL ve altı	19,6	80,4
	25.001-45.000 TL	25,6	74,4
	45.001 TL ve üstü	26,2	73,8
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	25.000 TL ve altı	82,5	17,5
	25.001-45.000 TL	91,7	8,3
	45.001 TL ve üstü	90,5	9,5
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	25.000 TL ve altı	83,2	16,8
	25.001-45.000 TL	88,4	11,6
	45.001 TL ve üstü	72,2	27,8
Genel Başarı Oranı	25.000 TL ve altı	55,5	
	25.001-45.000 TL	56,0	
	45.001 TL ve üstü	60,7	

Tablo 12’de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri aile gelirlerine göre değerlendirilmektedir. En yüksek oranın %60,7 ile 45.001 TL ve üzeri gelir seviyelerinde olduğu, en düşük oranın ise %55,5 ile 25.000 TL ve altındaki gelir düzeylerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?” ifadesinde en yüksek başarı oranı aile geliri 25.000 TL ve altındakilerde iken, “Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir” ve “Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür” ifadelerinde ise en yüksek oran 25.001-45.000 TL arasındaki aile gelirine sahip öğrencilere aittir. Kalan tüm değişkenlerde en yüksek oranın aile geliri 45.001 TL ve üzerinde olan öğrencilerde olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Harçlık İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi

Değişken	Harçlık	Doğru %	Yanlış %
Tasarruf hesabınızda 100 TL bulunmaktadır, faiz oranı yıllık %2 ise hesabınızdaki parayı kullanmadığınızı varsaydıysanız 5 yıl sonra hesabınızda ne kadar paranız olacaktır?	1.000 TL ve altı	55,9	44,1
	1.001-2.000 TL	58,2	41,8
	2.001 TL ve üstü	58,2	41,8
Hesabınızda uygulanan yıllık faiz oranı %1 ve enflasyon oranının yıllık %2 olduğunu varsaydıysanız bir yıl sonra hesabınızdaki parayla bugüne kıyasla ne kadar ürün ya da hizmet satın alabilirsiniz?	1.000 TL ve altı	42,9	57,1
	1.001-2.000 TL	58,9	41,1
	2.001 TL ve üstü	45,5	54,5
“ABC” şahsı banka hesabından 1000 TL fazla çekmiştir ve banka yıllık %15 faiz uygulamaktadır. Hiçbir ödeme yapmadığında 1 yıl sonraki borcu ne kadar olacaktır?	1.000 TL ve altı	57,1	42,9
	1.001-2.000 TL	58,9	41,1
	2.001 TL ve üstü	47,3	52,7
ATM kartları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?	1.000 TL ve altı	62,1	37,9
	1.001-2.000 TL	66,5	33,5
	2.001 TL ve üstü	52,7	47,3
Kişilerin kazançları eşit miktarda ise hayat sigortası en çok hangisi için gereklidir?	1.000 TL ve altı	61,0	39,0
	1.001-2.000 TL	63,3	36,7
	2.001 TL ve üstü	69,1	30,9
Enflasyon birçok yönden sorun oluşturmaktadır. Birkaç yıl süren yüksek enflasyon dönemlerinde aşağıdakilerden hangisi ekonomik açıdan daha fazla sorun yaşar?	1.000 TL ve altı	37,3	62,7
	1.001-2.000 TL	25,3	74,7
	2.001 TL ve üstü	47,3	52,7
Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?	1.000 TL ve altı	27,7	72,3
	1.001-2.000 TL	21,5	78,5
	2.001 TL ve üstü	16,4	83,6
Kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir.	1.000 TL ve altı	89,8	10,2
	1.001-2.000 TL	84,2	15,8
	2.001 TL ve üstü	92,7	7,3
Ürünlerin fiyatlarının yükselmesi alım gücünü düşürür.	1.000 TL ve altı	81,9	18,1
	1.001-2.000 TL	84,8	15,2
	2.001 TL ve üstü	69,1	30,9
Genel Başarı Oranı	1.000 TL ve altı	57,2	
	1.001-2.000 TL	58,0	
	2.001 TL ve üstü	55,3	

Tablo 13'te öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri aylık harçlıklarına göre değerlendirilmektedir. En yüksek oranın %58 ile 1.001-2.000 harçlık düzeylerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sadece “Yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?” ifadesinde en yüksek başarı oranı aylık harçlığı 1.000 TL ve altında olan öğrencilere ait olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan 9 değişkenden 5 tanesinde en yüksek oran 1.001-2.000 TL harçlık alan öğrencilere aitken, 3 ifadede ise en yüksek oran 2.001 TL ve üzerinde harçlık alan öğrencilere aittir.

Tablo 14. Öğrencilerin Finansal Tutumlarının Ortalamaları

İfadeler	Min.	Max.	Ort.
Uzun dönem finansal geleceğime yönelik çok fazla düşünmek beni rahatsız eder.	1,00	5,00	3,31
Finans dilini anlayabilme yeteneğim zayıftır.	1,00	5,00	3,05
Para ile ilgili konular sıkıcı ve zordur.	1,00	5,00	3,00
Finansal açıdan bugün için yaşamak hoşuma gider.	1,00	5,00	2,90
Para sadece harcamak içindir.	1,00	5,00	2,83
Finansal kararlar vermeden önce finansal bilgi edinmek için çok fazla çaba harcamam.	1,00	5,00	2,82
Finansal durumumda büyük bir fark yaratmak için fazla çabalamayı düşünmüyorum.	1,00	5,00	2,63
Para yaşamda mutlu olmak için önemli değildir.	1,00	5,00	2,56
Para ve finansal konularda bilgilendirilmek istemiyorum.	1,00	5,00	2,45

Tablo 14’de öğrencilerin finansal tutumlarının ortalamaları görülmektedir. En yüksek ortalama 3,31 ile “uzun dönem finansal geleceğime yönelik çok fazla düşünmek beni rahatsız eder” ifadesine aittir. İkinci sırada “Finans dilini anlayabilme yeteneğim zayıftır” ve üçüncü sırada ise “Para ile ilgili konular sıkıcı ve zordur” ifadeleri gelmektedir. En düşük ortalama ise 2,42 ile “Para ve finansal konularda bilgilendirilmek istemiyorum” ifadesine aittir. Görüldüğü üzere öğrenciler bu konuda bilgilendirilmek istemektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Finansal Davranışlarının Ortalamaları

İfadeler	Minimum	Maximum	Ortalama
Satın alırken dikkatlice düşünürüm.	1,00	5,00	4,00
İhtiyaçlarımı karşılayamayacağım duruma düşene kadar borç almam.	1,00	5,00	3,86
Yatırım kararı alırken risk ve getirisini dikkate alırım.	1,00	5,00	3,73
Harcamalarımı azaltmanın yollarını ararım.	1,00	5,00	3,56
Ailemde günlük para idaresi konularında kişisel ve ortak sorumluluk alırım.	1,00	5,00	3,45
Uzun vadeli hedefler belirler ve bunları başarmak için çaba gösteririm.	1,00	5,00	3,33
Son 1 yıl içinde farklı şekillerde (kumbara, döviz, altın, evde tutma vb.) tasarruf yaptım.	1,00	5,00	3,32
Gelir ve giderlerim için bir bütçe yapar ve uygularım.	1,00	5,00	3,30
Kişisel finansal konuları ve olayları yakından takip ederim.	1,00	5,00	3,20
Finansal bir ürün satın alırken ürünü satın aldığım yerden bilgi toplar ve satın alma kararımı topladığım bu bilgiye dayalı olarak veririm.	1,00	5,00	3,17
Finansal bir ürün satın alırken bağımsız kaynaklardan (konunun uzmanı vb.) bilgi toplar ve satın alma kararımı topladığım bu bilgiye dayalı olarak veririm	1,00	5,00	3,08
Elime geçen paradan daha fazla harcama yaparım.	1,00	5,00	2,44

Tablo 15'te öğrencilerin finansal davranışları ortalamaları görülmektedir. En yüksek ortalama 3,90 ile "Satın alırken dikkatlice düşünürüm" ifadesine aittir. İkinci sırada "İhtiyaçlarımı karşılayamayacağım duruma düşene kadar borç almam." ve üçüncü sırada ise "Yatırım kararı alırken risk ve getirisini dikkate alırım." ifadeleri gelmektedir. En düşük ortalama ise 2,44 ile "Elime geçen paradan daha fazla harcama yaparım" ifadesine ait olduğu görülmektedir.

5. Tartışma ve Sonuç

Çalışma sonucunda lise seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin %57,2 ile orta düzey olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde Hayırsever ve Oğur (2019), Contuk (2018), Başarır ve Sarıhan (2017), Coşkun (2016), Şantaş ve Demirgil (2015), Luksander ve diğerleri (2014), Sarıgül (2014), Shambare ve Rugimbana (2012) çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Öğrencilerin doğru cevapları değerlendirildiğinde; en yüksek oranda doğru cevapların "kredi kartına sahip olan kişiler sınırsız harcama yapabilir" ifadesine ait olduğu, en düşük değişkenin ise "yatırımcı parasını çeşitli varlıklara yatırdığında parasını kaybetme riski ne şekilde olur?" ifadesine ait olduğu görülmüştür.

Çalışmada erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar Başarır ve Sarıhan (2017), Tuna ve Ulu (2016), Chen ve Volpe (2002) çalışmalarının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Öğrencilerin yaşı yükselikleçe finansal okuryazarlık düzeylerinin arttığı görülmüştür. Benzer şekilde bir sonuç sınıf açısından tespit edilmiş ve üst sınıftaki öğrencilerin genelde alt sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Eğitim görülen lise türü açısından incelendiğinde en yüksek finansal okuryazarlık düzeyinin sayısal bölümde eğitim gören öğrencilerine ait olduğu, ardından sırasıyla sözel bölümde eğitim gören öğrencilerin ve meslek lisesi öğrencilerinin geldiği tespit edilmiştir. Aile geliri yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olduğu, ailedeki birey sayısı arttıkça da öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir.

Günümüz gençlerinin geleceğin ekonomik aktörleri olacağı düşünüldüğünde orta düzeyde finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesi gerekmektedir. Doğru finansal kararlar alabilmeleri için ilköğretim ve lise düzeylerindeki eğitim müfredatına finansal okuryazarlık dersinin eklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Finansal okuryazarlık düzeyi daha düşük olan liselerde finansal okuryazarlık dersinin yanında özel finans kuruluşları ve alanında uzman akademisyenlerin destekleriyle uygulamalı eğitimlerin verilmesi yararlı olacaktır.

Son olarak teknoloji ile iç içe olan gençlerin ilgisini daha fazla çekecek web site ve mobil uygulama sayılarının artırılmasının finansal okuryazarlık farkındalıklarına olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Etik Onay

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 27.09.2023 tarih ve 2023/273 sayılı izin alındı.

Finansman

Bu çalışma için herhangi bir finansman desteği sağlanmamıştır.

ORCID

Önder Dilek, <https://orcid.org/0000-0001-6659-4962>

Kaynakça

- Akbulut, Ö. ve N. Yıldız (1999). İstatistik Analizlerde Temel Formüller ve Tablolar, Erzurum: Aktif Yayınevi
- Alkaya, A., & Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.
- Başarır, Ç., & Sarıhan, A. Y. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının belirlenmesi: Bandırma Onyedi Eylül üniversitesi örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162.
- Baysal, İ. A., & Baysal, G. (2023). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: ADÜ Buharkent MYO örneği. *In International Conference on Frontiers in Academic Research*, 1, 38-49.
- Beal, D. & Delpachitra, S. (2003). Financial literacy among australian university students. *Economic Papers*, 22(1), 65-78.
- Chen, H. & Volpe, R. P. (2002). Gender differences in personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 11, 289-307.
- Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S., & Tekçe, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri: Marmara üniversitesi örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
- Contuk, F. Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 77, 115-136.
- Coşkun, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal davranış ve tutumlarının belirlenmesi: Finansal okuryazarlık algıları üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2247-2258.
- Delaune, L. D., Rakow, J. S., & Rakow, K. C. (2010). Teaching financial literacy in a co-curricular service-learning model. *Journal of Accounting Education*, 28(2), 103-113.
- Dilek, S., Küçük, O., & Eleren, A. (2016). Kastamonu üniversitesi öğrencilerinin ekonomi okuryazarlığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 1865-1878.
- Elmas, B. & Yılmaz, H. (2016). Finansal okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri üzerine bir çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 115-140.
- Er, F., Temizel, F., Özdemir, A., & Sönmez, H. (2014). Lisans eğitim programlarının finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin araştırılması: Türkiye örneği. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 14(4). 123-125
- Ertaş, A., & Kavas, Y. B. (2023). Finansal okuryazarlık ve sağlık okuryazarlığı ilişkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 2290-2301.

- Fidancı, H. (2021). Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık algılarının farklı değişkenlere göre incelenmesi, *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- FODER, (2023). Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması II. Dönem Raporu. Erişim Adresi <https://www.fo-der.org/foder-hakkinda/> 08.09.2023
- Gathergood, J. (2012). Self-control, financial literacy and consumer over-indebtedness. *Journal of economic psychology*, 33(3), 590-602.
- Güvenç, H. (2017). Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık. *İlköğretim Online*, 16(3), 935-948.
- Hayırsever, B. F. & Oğur, B. (2019). Financial well-being scale practices in Turkey. *SSRG International Journal of Economics Management Studies*, 6(3), 15-26.
- Kaya, M. & Güneş, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: Bankacılık ve finans bölümü öğrencileri üzerine bir uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 295-305.
- Keown, L. A. (2011). The financial knowledge of Canadians. *Canadian Social Trends*, 91(11), 30-39.
- Kılıç, Y. (2016). Finansal okuryazarlık ve finansal refahın belirleyicileri: Gaziantep ve çevre illeri için yapısal eşitlik modeli uygulaması. *Yayımlanmamış doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (66), 129-150.
- Köroğlu, H. (2021). Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Lantara, I. W. N. & Kartini, N. K. R. (2015). Financial literacy among university students: Empirical evidence from Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business: JIEB*, 30(3), 247-256.
- Luksander, A., Béres, D., Huzdik, K. & Németh, E. (2014). Analysis of the factors that influence the financial literacy of young people studying in higher education. *Public Finance Quarterly*, 2, 220-241.
- Mandell, L. (2008). The financial literacy of young American adults. *The JumpStart Coalition for Personal Financial Literacy*, Washington.
- Murphy, A. (2005). Money, money, money: an exploratory study on the financial literacy of black college students. *College Student Journal*, 478-488.
- Noctor, M., S. Stoney, & R. Stradling, (1992). Financial Literacy: A Discussion of concepts and competences of financial literacy and opportunities for its introduction into young people's learning. *NFER Report for the National Westminster Bank*. London, The United Kingdom, 21-24.
- Opletalova, A. (2015). Financial education and financial literacy in the Czech education system. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 171, 1176-1184.
- Özdemir, A., Temizel, F., Sonmez, H. & Er, F. (2015). Financial literacy of university students: a case study for Anadolu University, Turkey. *International Journal of Management Economics and Business*, 11(24), 97- 110.
- Sabri, M.F. & Macdonald, M. (2010) . Savings Behavior And Financial Problems Among College Students: The Role Of Financial Literacy In Malaysia. *Cross-Cultural Communication*, 6 (3),

103-110.

- Şantaş, F. & Demirgil, B. (2015). Ekonomik okuryazarlığı düzeyinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 46-60.
- Sarıgül, H. (2014). A survey of financial literacy among university students. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 17(64), 207-224.
- Shambare, R. & Rugimbana, R. (2012). Financial literacy among the educated: An exploratory study of selected university students in South Africa. *Thunderbird International Business Review*, 54(4), 581-590.
- Timur, E. (2018). Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: mersin üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi (İİBF)'nde bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 528-540.
- Tüfekçi, M. T., & Dilek, Ö. (2022). Finansal okuryazarlık düzeyi üzerine bir araştırma: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi örneği. *The Journal of International Scientific Researches*, 7(1), 99-113.
- TUIK, (2023). Nüfusun Yaşlara Göre Dağılımı. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr> 18.09.2023
- Tuna, G. & Ulu, M. O. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 30, 128-141.
- Ünlüer, G. (2021). Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin etkinlikler yoluyla kazandırılmasına ilişkin eylem araştırması. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(15), 277-303.
- Yılmaz, H., & Kaymakçı, T. (2021). Finansal davranışlar ve finansal okuryazarlık ilişkisi. *Akademik Hassasiyetler*, 8(15), 141-164.
- Yücel, K. O., & Uysal, B. (2021). Kırıkkale'deki lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi'nin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *İşletme Akademisi Dergisi*, 1(4), 344-363.
- Yürük, M. F. (2023). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Dicle üniversitesi örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 426-452.